

STRATEŠKI FORUM PIJAČ O TRAJNOSTI, OKOLJU IN EMBALAŽI

Sporočilo za medije

Ljubljana, 25. oktober 2023: Osrednja pozornost drugega Strateškega foruma pijač je bila namenjena trajnosti, okolju in embalaži. Izpostavljena je bila potreba po zmanjševanju porabe energije in njene učinkovite rabe, nujnost prehoda na obnovljive vire energije ter trajnostna raba vode. Prilagoditi bo potrebno transportne sisteme, ki bodo okolju prijaznejši in učinkovitejši ter embalažo, ki mora iti v smeri večjega zbiranja, ponovne uporabe in recikliranja. Uvedba kavcijskega sistema v Sloveniji na področju embalaže pijač je nujna, če želimo doseči zastavljene cilje na področju embalaže. Pozvali so k spremembi ureditve na področju vodnih pravic in s tem povezanih dajatev za vodo. Poudarili so nujnost večjega ozaveščanja potrošnikov in uvedbo spodbud za proizvajalce na njihovi poti do večje trajnosti.

Posebni izziv sektorju pijač prinaša zakonodaja, zlasti Zakon o varstvu okolja ZVO-2, Uredba o zmanjšanju vpliva nekaterih plastičnih proizvodov na okolje (Uredba SUP) in predlog Uredbe o embalaži in odpadni embalaži. Vsa ta zakonodaja zahteva številne aktivnosti in prilagoditve podjetij. Zakon o varstvu okolja uvaja sistem proizvajalčeve razširjene odgovornosti za posamezne proizvode in s tem posledično možnost zbiranja odpadne embalaže preko kavcijskega sistema. Uredba SUP določa cilje na področju ločenega zbiranja embalaže pijač, cilje na področju uporabe recikliranega materiala, cilje na področju embalaže za ponovno uporabo, opredeljuje proizvajalčevo razširjeno odgovornost in stroške smetenja, ter zahteva pritrjene pokrovčke na vsebnikih za pijačo prostornine do 3 litrov. Predlog Uredbe o embalaži in odpadni embalaži predvideva obveznost vzpostavitve kavcijskega sistema, opredeljuje minimalne zahteve za kavcijski sistem, predlaga prednostni dostop do recikliranih materialov, določa metodo izračuna vsebnosti recikliranega materiala. Predlog uredbe obravnava posamezne kategorije pijač glede ciljev na področju embalaže za ponovno uporabo/polnjenje, kar bi lahko vplivalo na harmonizacijo na ravni EU.

Nicholas Hodac, generalni direktor Evropskega združenja za brezalkoholne pijače UNESDA je predstavil vizijo UNESDA glede krožne embalaže do 2030. Poudaril je, da je trajnost embalaže mogoče doseči z vrsto komplementarnih rešitev, vključno z zmanjšanjem količine embalaže, recikliranjem ter ponovno uporabo in ponovnim polnjenjem. Embalažo za večkratno uporabo je treba spodbujati samo tam, kjer je to bolj smiselno za naše okolje. Treba je spodbujati inovacije pri rešitvah za zmanjšanje embalaže. Ponudba priročnih embalažnih rešitev potrošnikom bo ključna za spremembo nakupovalnih vzorcev in doseganje krožnega gospodarstva v praksi. Cilji ponovne uporabe in ponovnega polnjenja bi morali biti dosegljivi z uporabo vseh razpoložljivih rešitev za ponovno uporabo in ponovno polnjenje, vključno s sistemi, ki omogočajo ponovno polnjenje.

Glede na trenutno uspešnost zbiranja po vsej EU je malo verjetno, da bodo številne države članice EU dosegle cilj 90-odstotnega zbiranja iz direktive o plastiki za enkratno uporabo (SUPD) kot tudi cilje reciklirane vsebine iz direktive SUP in predloga Uredbe o embalaži in odpadni embalaži (PPWR). Kljub določanju ciljev glede vsebnosti recikliranih materialov za

sektor zakonodaja EU (SUP & PPWR) ne predvideva nobenega mehanizma, ki bi olajšal proizvajalcem dostop do teh materialov. Recikliran PET plastenk za pijačo vse pogostejše uporabljajo neživilski sektorji: po ocenah se 68 % PET plastenk za pijačo preusmeri v druge aplikacije izdelkov PET – kot so tekstil iz poliestra (60 %), avtomobili ali igrače – kjer jih ni mogoče predelati in reciklirati nazaj v nove plastenke. Brez potrebne podpore pri dostopu do surovin bodo cilji, določeni v SUP, PPWR in naših lastnih prostovoljnih zavezah, izjemno zahtevni, še večji za MSP, ki jih je v industriji pijač veliko. Ključnega pomena je uvedba prednostne pravice dostopa do recikliranih materialov, ki izhajajo iz embalaže pijač. S tem omogočamo zapiranje zanke po principu plastenka za plastenko.

Patricia Fosselard, generalna direktorica, Natural Mineral Waters Europe NMWE je predstavila dosedanje aktivnosti sektorja na poti k trajnosti, ukrepe na področju razogljičenja, ohranjanja in izboljšanja biotske raznovrstnosti, trajnostnega upravljanja voda in krožnosti pakiranja. Sektor ima že danes najnižji vodni odtis, uporablja embalažo, ki jo je mogoče reciklirati in s svojimi izdelki prispeva k trajnostnemu prehranskemu sistemu. Potrebuje trden akcijski načrt za podporo sektorju na poti k razogljičenju, zlasti za mala in srednja podjetja. Pomembno je zapreti zanko pri embalaži v celotnem sektorju, ohranjati čistost naravnih mineralov in izvirske vode, zmanjšati odtis z učinkovitim sodelovanjem celotne verige in biti prepoznan kot trajnostni prehranski sistem.

Proizvajalci pijač so zavezani trajnostnemu upravljanju z vodnimi viri in izboljšanju svojega okoljskega delovanja. Obstoječa ureditev dajatev za vodne pravice ni trajnostno naravnana, je diskriminatorna in proizvajalce pijač postavlja v nekonkurenčen položaj. *»Industrija pijač je eden manjših porabnikov vode, a kljub temu nosi večji del bremena dajatev za rabo vode. Zato se zavzemamo za novo ureditev dajatev za vodno pravico, ki bo trajnostna, dolgoročna, pravična in transparentna. Predlagamo novo enotno formulo za izračun dajatev za vodno pravico, tako za imetnike vodnih dovoljenj kot koncesij, ki temelji na količini odvzete vode,«* je na forumu izpostavil **Marian Šefčovič**, predsednik Združenja industrije pijač. Zavzel se je za uvedbo kavcijskega sistema za ločeno zbiranje embalaže pijač, ki bo omogočil sledenje in doseganje sedanjih in prihodnjih okoljskih materialnih ciljev SLO/EU na področju zbiranja in recikliranja (visoke stopnje vračanja), zmanjšal onesnaževanje, smetenje in emisije CO₂ in omogočil visoko razpoložljivost rPET, primerne za ponoven stik z živili. Kavcijski sistem je primer učinkovitega krožnega sistema.

Pomen sektorja pridelave grozdja in vina je predstavil **Jure Grubar**, podpredsednik Združenja slovenskih vinarjev. *»Sektor se srečuje s številnimi težavami zaradi podnebnih sprememb, število vinogradov se krči, zlasti je težava v zlati trsni rumenici in drugih boleznih, za katere nimamo primernih zaščitnih sredstev.«* Pozval je k hitremu in učinkovitemu ukrepanju. *»Sektor se vse bolj usmerja v trajnost. Na področju embalaže (stekla) zmanjšujemo težo steklenic skupaj s proizvajalci stekla, ter s tem prispevamo k zmanjševanju okoljskega odtisa embalaže.«*

Andrej Sluga, predsednik Združenja slovenskih pivovarjev je izpostavil pomen vzpostavitve sistemov za povratno embalažo, kot so povratne steklenice, sodi za večkratno uporabo. Pomembno je zmanjševanje porabe energije in prehod na uporabo obnovljive energije ter oblikovanje energetske učinkovitih pivovarskih sistemov. Tudi za pivovarje je pomembna trajnostna raba vode, prehod na okolju prijaznejše načine transporta in uvajanje krožnosti v

celotnem proizvodnem procesu. Vendar trajnostna transformacija stane, zato mora biti premišljena in jo mora sprejeti tudi potrošnik. Predstavil je tudi projekt »BeerPass Slovenia«, s katerim pivovarji želijo vlogo piva v slovenskem turizmu še dodatno okrepiti. Združenje si prizadeva ljudem približati odgovorno uživanje alkohola in dvigniti kulturo pitja piva. Sektor se je zavezal k prostovoljnemu označevanju hranilne vrednosti na pivu in se zavzel za promocijo piv z nižjo stopnjo alkohola oz. brezalkoholnega piva. Opozoril je na vidik mikro in majhnih podjetij, za katere predstavljajo spremembe veliko finančno breme.

Sektor proizvajalcev žganih pijač želi v svoje pijače vključiti predvsem trajnostno pridelane kmetijske pridelke najvišje kakovosti ob čim manjšem okoljskem vplivu. Kot pravi **Boštjan Marušič**, predsednik Združenja za žgane pijače pri GZS – Zbornici kmetijskih in živilskih podjetij, si prizadevajo tudi za zmanjšanje porabe vode, povečati uporabo obnovljivih virov energije in celokupno zmanjšati porabo energije. *»Proučiti moramo tudi možnosti ponovne uporabe stranskih proizvodov na trajnosten, krožen, učinkovit in koristen način in razvijati krožne modele od embalaže do promocijskega gradiva in distribucije. Pomembno je spremeniti logistične procese, da bodo bolj učinkoviti in okolju prijaznejši.«*

Na okrogli mizi »Trajnost. Okolje. Embalaža. – Kje smo in kam gremo?« so predstavniki združenj sektorjev pijač skupaj z **mag. Tanjo Bolte**, generalno direktorico Direktorata za vode Ministrstva za okolje, podnebje in energijo govorili predvsem o trajnostni preobrazbi sektorja, zlasti na področju embalaže.

Izpostavili so pomen uvedbe kavcijskega sistema, če želimo slediti zahtevam EU na področju embalaže. Poudarili so pomen ozaveščanja potrošnikov, ki mora razumeti trajnostno preobrazbo in biti zanj tudi pripravljen plačati nekaj več. Opozorili so na celovit pristop pri sprejemanju odločitev, tako na ravni EU, kot v Sloveniji. Različni sektorji imajo različne potrebe, tako glede energije, kot porabe vode ter uporabe različnih vrst embalaže. Spregovorili so o omejitvah, ki jih imajo sektorji žganih pijač, vina in piva glede označevanja, oglaševanja in trženja. Druga pomembna tema okrogle mize je bila nova uredba s področja embalaže in odpadne embalaže, s katero so povezane tudi investicije in stroški v prilagoditvah procesov.

Generalna direktorica Direktorata za hrano pri Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano **Ana Le Marechal Kolar** je v uvodu predstavila skupni evropski okvir za trajnostne prehranske sisteme v EU in predlog »Direktive zajtrk«, ki vključuje tudi novosti pri sadnih sokovih. Predstavila je novosti na področju zakonodaje za označevanje geografskih označb in poudarila pomen zmanjševanja izgub hrane in odpadne hrane v verigi preskrbe s hrano.

Skupna skrb vseh je povezovalno, trajnostno, odgovorno in konkurenčno poslovanje ob omejitvah, ki jih postavljajo novi zakonodajni okviri. Ti se osredotočajo na ustvarjanje predvidljivega, spodbudnega in konkurenčnega poslovnega okolja, trajnostni prehranski sistemi, trajnostno upravljanje z vodami, ravnanja s plastično in drugo embalažo ter zelenega prehoda v krožno gospodarstvo. Vsem pa mora biti skupno stalno ozaveščanje potrošnika in priprava ukrepov, ki bodo proizvajalcem pomagali pri prehodu.

Prilagamo tudi fotografije: [fotografija 1](#), [fotografija 2](#) in [fotografija 3](#).

GZS – Zbornica kmetijskih in živilskih podjetij

Dodatne informacije:

mag. Anita Jakuš, anita.jakus@gzs.si; 041 791 224